

- Mellem drømme, virkelighed og vilje til politisk forandring?

Laura Na Blankholm

Det er kapitalismen, der er gået i kroppen, det her.

Kroppen er blevet en skal, der kun er til for at vækste.

Kroppen er en produktivitetsmaskine, der er gået i hak med konstante repetitioner, der bare udmatter os.

Det hele bliver meget fysisk.

De går i spasmer. Den ene spasme afløser den anden i en massiv tale- og bevægelsesrytme.

I dag den 3. august 2014, er det præcis 522 år siden, at Christopher Columbus sejler afsted med tre små skibe, Santa Maria, Pinta og Nina for at finde søvejen til Indien.

Det er præcis 100 år siden, at det første skib passerer gennem den nye Panamakanal, og det er 100 år siden, at 1. Verdenskrig starter.

Og så er det dagen, hvor der er premiere på teaterforestillingen BOX'EN under

*Passagefestivalen i Helsingør. En forestilling, der af skaberne selv kaldes: *et dokudrama, der handler om arbejde og migration i et globalt og generelt perspektiv.*

Jeg er i Værftshallerne i Helsingør. Her blev der engang bygget store skibe. I dag er det et Kulturværft.

Vi er i 2. akt, og jeg sidder og kigger på tre karakterer, Drømmeholderne«, hedder de, de som har mistet besindelsen. De er gået i en spasmeeksplosion af politiske budskaber om neoliberalismens gennemsyning af vores arbejdsmarked og vores liv.

***Hvad er en passage?**

1.

åbning eller forbindelse hvorigennem noget eller nogen kan passere

Hun gik med små fine skridt gennem den smalle passage, der førte ind til stuen

1.a

strækning som kan passeres, som regel til fods fx en (overdækket) gang, der forbinder to gader

2.

det at passere gennem eller forbi noget

Fri passage, tillade passage

Det går godt her

Passagefestivalen er ifølge udsagn fra programmet: »En mangfoldig festival, der samler Helsingør og Helsingborg på tværs af Sundet« »Festivalen samler beboere på tværs af tilhørsforhold.« »En af Europas største transnationale gadeteaterfestivaler«.

Jeg får transnationalitet på hjernen og associationsrækkerne får frit løb.

Hvad er Helsingør, hvor dette migrations-dokudrama skal opføres, for en kommune? Byen ligger ved kysten på spidsen af det nordligste Sjælland og har omkring 46.000 indbyggere.

Statistikken viser, at der er under fem procent ledige i kommunen. Det er ikke meget, sammenlignet med de 14 procent, der er i Polen, hvor mange af de arbejdsmigranter, der ansat i det danske metroselskab og andre steder, kommer fra.

Det er den store ledighed, der gør, at mange polske arbejdere søger til, eksempelvis Danmark, for at forsørge deres familie. Det at rejse ud for at forsørge dem, der er blevet tilbage er noget, som mange arbejdsmigranter har til fælles.

Den gennemsnitlige indkomst i Helsingør Kommune er på 49.669 kr. månedligt.

Tidligere på året kom det frem i danske medier, at nogle af de ansatte ved metrobyggeriet er blevet massivt underbetalt. De har fået, hvad der svarer til omkring 45 kroner i timen, fordi den underentreprenør, de var ansat hos, kunne fuske med lønnen med forskellige tricks.

I Helsingør i 2012 er der omkring 11 procent, der synes, det er svært eller meget svært at få pengene i husholdningen til at slå til. 16 procent synes, det er meget let, og størstedelen, 73 procent synes, det er let eller nogenlunde let.

Det går godt nok her.

Det er også her i Helsingør, faktisk lige ved siden af Værftshallerne, at der er færgeforbindelse til Sverige.

Helsingør – trafikknudepunkt til resten af Skandinavien, her skal du fra, hvis du vil hjælpe nogen »under jorden« (til Sverige), kunne der stå i den lokale turistbrochure ved siden af reklame for Kronborg Slot og Hamlet.

Det var et sidespring, nu til sagen

Min opgave er at skrive en dokumentationsartikel, en slags afrapportering om forestillingen »BOX'EN«. Den kan bruges som en pamflet – en nøgle til forestillingen i relation til de temaer, der er i den.

Jeg er journalist, vel. Og bevæger mig ikke normalt i den kunstneriske og eller teaterteoretiske sfære. Til gengæld har jeg beskæftiget mig lidt med asyl- og migrationsproblematikker. Og spørgsmål om repræsentation og stereotypificering i medierne. Det er det, der er udgangspunktet, og derfor har jeg besluttet mig for også at undersøge noget af alt det, der er udenom forestillingen. De politiske og samfundsmæssige motiver, der sætter forestillingen i en kontekst. Det skal binde det hele sammen, og det er der, vi starter.

Bag om Box'en

»Hvordan indvirker det på mennesker, at de må bo i små rum, afskåret fra deres familier, i hårdt arbejde med meget overarbejde og - for mange - i en konstant risiko for at blive fyret? Hvad betyder det for vores samfund, at flere og flere mennesker skubbes ud i en usikker tilværelse, hvor lønningerne er under stadig pres og mulighederne for at uddanne sig og skabe sig en tålelig tilværelse med familie og børn bliver stadig mindre? Hvad drømmer man om?«

Det er noget af det, som skaberne af forestillingen BOX'EN ønsker at undersøge. Det er et kig ind i arbejdsmigranternes liv. Idéen er oprindeligt fostret af Gritt Uldall-Jessen og Kanghe Chen Huajun, der begge er dramatikere og instruktører.

Jeg har mødt dem begge to. Første gang med dem begge to, var i vinter, hvor vi rendte rundt som lyssky under cover agenter i Københavns Sydhavn for at lede efter »The Camp«.

Vi havde hørt, at der boede flere hundrede mennesker, der alle arbejdede på det københavnske metrobyggeri, stuvet sammen i små rum på seks kvadratmeter. Det er disse rum, som arbejderne omtaler som »The Box«. Vi ville finde metroarbejderne og tale med dem, så vi kunne fremdrage autentisk materiale til forestillingen.

Med lidt hjælp fra fagforeningen 3F fik Gritt Uldall-Jessen og Kanghe Chen Huajun senere mere held med det.

Ambitionen med BOX'EN er altså at bringe nogle af de her problematikker om arbejdsmigration frem, gennem historier fra virkeligheden.

Forestillingens grundmateriale består af historier fra Beijing i Kina, til København i Danmark. Det er ikke en komparativ analyse af forholdene, men måske en dokumentation af, hvor alsidig, bredspektret og almen menneskelig den her problematik er.

Og så er der en pointe i, at man i Danmark - en nation, som bryster sig at værne om menneskerettigheder og demokratiske frihedsrettigheder, visse steder i byggebranchen kan finde de samme slavelignende arbejdsforhold, som man kan i Kina.

»I Beijing, Kina er arbejdsmigranterne kinesere fra andre provinser, der søger til Beijing og andre større byer for at søge arbejde.

I København kommer arbejdsmigranterne fra hele Europa: Tyskland, Italien, Polen, Rumænien osv.«, står der i baggrundsmaterialet til forestillingen.

Historierne flettes sammen og bliver til en *»fælles virkelighed på scenen.«*

Og allerede her melder de første spørgsmål sig. For hvordan kan man vise en fælles virkelighed, når historierne kommer fra mennesker med helt forskellige udgangspunkter?

I en politisk motiveret forestilling som denne, er det først og fremmest væsentligt at se på, hvordan arbejdsmigranterne og deres problematikker er fremstillet. Hvordan man har forløst det svære punkt - at give en realistisk og solidarisk fremstilling af arbejdsmigranterne og deres problemer.

Hvordan bliver denne brogede mængde, disse millioner af mennesker repræsenteret af en lille gruppe skandinaviske scenekunstnere? Er de involverede indforståede med deres privilegier? Deres egne positioner? Og hvordan slipper de uden om homogeniseringen af en så nuanceret gruppe?

Jeg har spurgt nogle af dem, der er en del af produktionen. Blandt andet Anders Carlsson, der er instruktør på BOX'EN.

Hvordan kan man iscenesætte/skabe »en fælles virkelighed«, når vi er forskellige mennesker med forskellig baggrund, forudsætninger, fremtidsperspektiver, drømme og håb?

Det faktum, at vi er forskellige, behøver ikke at være til hindring for en oprigtig solidaritet. Den hårde del for hver vores universelle etik synes at være, at de, der har privilegier sjældent er parat til at opgive dem.

De mennesker, der sulter og bliver dræbt, er selve betingelsen for, at det gode liv kan nydes andetsteds. Mine forbrugervaner har katastrofale konsekvenser, og det rækker ikke at købe økologisk eller affaldssortere. For en reel ændring er kun mulig, når hele vores sociale system - og derfor også mine privilegier - bliver afviklet til fordel for en anden idé. Når man ikke er klar til en reel ændring, så taler man i stedet om den, for eksempel ved at deltage i et teaterprojekt.

Så dette teaterprojekt er, ifølge Anders Carlsson, en indgang til at tale om, hvordan vi finder en måde, hvorpå vi kan lave grundlæggende ændringer i hele den måde vores system er indrettet på.

Ifølge instruktøren ligger udfordringen også i spørgsmålet om repræsentation. Det er et interessant problem, der kan give inspiration til, at man - som et tema i arbejdet og overfor publikum - stiller spørgsmålstejn ved repræsentationen som begreb.

For hvad betyder det, når kunstnere i kulturprojekter vil repræsentere »andres lidelser«. Og hvordan kan denne vilje til at gøre »noget godt«, omsættes til reel politisk forandring? Selve tanken om at tage et alvorligt emne op i en teaterproduktion rejser det politiske spørgsmål om, hvad der er muligt inden for rammerne af det format.

»Den største udfordring for al kunst, der er fordret af et politisk engagement er at forstå, at det forhold, som forhindrer reel forandring, netop er den måde, vi taler om forandring på « siger Anders Carlsson.

Han fortæller, at han har en særlig personlig strategi, hvor han undersøger en tese, der handler om umuligheden af modstand.

Tesen handler om, at han selv er fuldkomment skabt af de magtrelationer, han lever i, og at ethvert forsøg på modstand er en reproduktion af magten.

Det vil sige en reproduktion af et neoliberalt regime, hvor den stærke har ret, men, hvor vi alligevel forsøger. Efter sigende fordi vi har et behov for symbolske protester fra kunstnere for at bevare opfattelsen af et godt »vi«.

Vi folder drømmenes faner ud

Forestillingens centrale karakterer er »Drømmeholderne«. De personificerer arbejdsmigranternes drømme og lægger krop til de personlige fortællinger. De veksler mellem at være genfortællere af reelle historier fra virkeligheden og et abstrakt plan, hvor de kropsliggør eller er »projektionsflade« for mange forskellige menneskers erfaringer og drømme.

I baggrundsmaterialet står der, de skal være; *»En teatralisering af migranternes barske virkelighed – en slags migrantkomedie, sat i relief af kunstnerens 'prekæriate' erfaringer.«*

Spørgsmål til Skuespiller Charlotte Elizabeth Munksgaard, drømmeholder for 250 mio. Kinesiske migrantarbejdere

Hvordan er det at være en projektionsflade for mange forskellige menneskers drømme?

Det er en alvorlig sag. Meget rørende og udfordrende - og mærkeligt

Prekariatet – dem der er udenfor: fra østarbejdere til skuespillere?

Men hvad betyder »prekæriate« erfaringer, og hvorfor er det væsentligt?

Instruktør, Anders Carlsson introducerer her begrebet prekariat i en pressemeddelelse om stykket.

»Begrebet 'prekariatet' forsøger at sætte ord på, hvordan neoliberal politik sætter processer i gang, der har globale konsekvenser, og som får forskellige udtryk. Ordet 'prekær' er et begreb, der meget vel kan bruges i en analyse af disse problemer.«, .

Og på den måde indrammes præmissen for forestillingen. Prekariatet er den politisk-teoretiske virkelighed, der ligger bag historierne om det stigende antal mennesker, der rejser rundt i verden for at søge arbejde og grønnere græsgange.

Tematikkerne om arbejdsmigration i forestillingen findes derfor på flere niveauer. Og produktionen, samt scenekunstbranchens indretning indgår som et spor. En parallel, der drages til nogle af de problematikker, der rejses til tilværelsen som arbejdsmigrant.

Dramatikeren, Gritt Uldall-Jessen har ved denne lejlighed peget på produktionens egne prekæriate erfaringer: Det faktum, at instruktøren er svensk og er bosiddende i Berlin. Han er ansat i halvanden måned på produktionen og er rejst fra sit barn og sin partner i Tyskland. Logoet er lavet af en grafisk designer fra Rumænien, en del af researchen til forestillingen er tilvejebragt i Kina, i samarbejde med den kinesiske dramatiker Kanghe Chen Huajun, der som tidligere nævnt, også har været i København for at indhente historier. Her måtte han også rejse fra sit familieliv med en fire-årig søn og kone, der bor i Hangzou i Kina.

Spørgsmål til instruktør, Anders Carlsson:

Hvilke erkendelser er du kommet til undervejs i processen?

(...)

Det unikke i scenekunsten er netop, at det altid foregår i en bestemt situation, et her og nu, som det hedder i teatersprog, og dermed gør denne kunstform det muligt at behandle denne smertefulde grænse mellem drøm og virkelighed på en unik måde.

Jeg tror på vor tids allestedsnærværende virtuelle parallelle verdener har gjort spørgsmålet om fantasi og virkelighed, endnu mere komplekse og måske endnu mere traumatisk for os.

Alle dybest set mulighed for at blive, hvad og hvem som helst - det er et neoliberalt løfte om selvrealisering - men der er også begrænsninger; alle får ikke, hvad de vil have, alle ikke kan leve op til kravene om fleksibilitet og tilpasning.

Netop dette er temaet for denne forestilling, men her skriver temaet sig ind selve arbejdsprocessen, idet vi kunstnere er nødt til at beskæftige sig med, hvordan visionerne forhandles mod en konkret materielle virkelighed.

Etymologisk stammer ordet prekariat fra den latinske betegnelse precarius, der betyder usikker.

Ordet er en samlebetegnelse for den gruppe eller klasse af arbejdere, der er præget af stærk økonomisk usikkerhed i form af forringede eller fraværende arbejdsrettigheder. Det kan for eksempel betyde, at de ikke har nogen overenskomst, generelt ringe arbejdsvilkår, tvungne hyppige jobskift, midlertidige ansættelser osv.

Det er dem, der er mest sårbare og står i en udsat position på arbejdsmarkedet.

Sociologen Guy Standing har skrevet om gruppen i bogen »Prekariat – Den nye farlige klasse« fra 2011.

Ifølge ham har gruppen ingen klar fælles identitet og mangel på veldefinerede politiske mål. Prekariatet er et globalt fænomen med regionale nuancer, der knytter sig til spørgsmålet om arbejde.

De fælles kendetegn er, at prekariatets medlemmer oplever usikkerhed og økonomisk ulighed. På arbejdsmarkedet betyder det også dårlig faglig organisering, fleksibilitet til fordel for arbejdsgiverne, fyringer og ingen rettigheder i forhold til overarbejde på skæve tidspunkter. Men samtidig er det en broget samling.

»I Vesteuropa er prekariatets opkomst tæt forbundet med de radikale forandringer, der sker med velfærdstaterne de her år. Også i Danmark er velfærdstaten under voldsomt pres fra globaliseringen. Den kan ikke længere tages for givet som garant for social sikkerhed. I langt mindre grad end tidligere er den i stand til at danne ramme for stabilitet og tryghed i borgernes

liv,« siger Guy Standing, som er professor i udviklingsstudier ved School of Oriental and African Studies, University of London, i Weekendavisens artikel, »Alle dem uden fast løn«.

Prekariatet har revitaliseret klassebegrebet. For i nutidens arbejdsvirkelighed er det ikke længere relevant at tale om proletariatet overfor bourgeoisiet. Det, der står overfor prekariatet nu er »salarariatet«, og er den gruppe, der stadig har velfærdsstatens goder.

Men der er udfordringer i forhold til sammenhængskraft og solidaritet. For den prekære klasse er ikke lige så homogen som proletariatet.

Ifølge Guy Standing rummer prekariatet alt fra mennesker, der søger asyl, til en hurtigt voksende gruppe af højtuddannede akademikere, der bliver uddannet til arbejdsløshed. Og ifølge pointerne i materialet til BOX'EN rummer gruppen altså også skuespillere og arbejdsmigranter fra Østeuropa.

Konsekvenser – set i medierne:

En appelret i Grækenland har den 30. juli 2014 frikendt to arbejdsgivere for lidt over et år siden skød på 28 immigrantarbejdere fra Bangaladesh, da de forlangte betaling for seks måneders arbejde på en landbrugsejendom i Mannolada på den sydlige del af halvøen Pellopones. Efter skyderiet har græsk presse afsløret meget barske levevilkår for immigrantarbejderne, der udover manglende betaling, heller ikke havde adgang til basal sanitet og hygiejne.

Ifølge Guy Standing står fagforeningerne overfor en enorm udfordring med denne sårbare gruppe. Ifølge sociologen har arbejderbevægelsen fejlet ved ensidigt at sætte fokus på øget produktivitet, som blot har bidraget til at skærpe kravene om en øget konkurrenceevne mellem nationer i globaliseringen.

Rådet fra Standing lyder, at fagforeningerne skal omstille sig til den nye virkelighed på arbejdsmarkedet, for at kunne kæmpe for den sociale sikkerhed, der er brug for.

Ingen undslipper den nye kapitalisme

I den politiske litteratur kan man finde yderligere argumenter og en større forståelse af den neoliberale kapitalismes anatomi, der danner fundament for prekariatet. De politiske teoretikere, Michael Hardt og Toni Negri beskriver, hvordan verden i nyere historie er overgået fra at være en samling af nationalstater til at være et globalt imperium.

Imperiet er kendetegnet af, at magten ikke længere udgår fra nationalstaterne. Og i takt med, at nationalstaternes suverænitet svækkes, flyttes magtmidlerne over i overnationale institutioner som for eksempel EU. Man taler om en global ledelse, der blandt andet også består af transnationale virksomheder og koncerner.

Det har den konsekvens, at hele samfundet er blevet til en virksomhed. Et globalt kapitalistisk magtnetværk, som intet længere kan stå udenfor.

At der ikke længere er noget udenfor, skal forstås på den måde, at der ikke længere er nogle ydre eller indre grænser for kapitalismen.

Den gennemsyrrer alle relationer og dimensioner af livet.

Kapitalen udbytter og skaber profit gennem menneskets evne til at producere. Det betyder, at selve det menneskelige liv er sat på arbejde og kapitalismen tvinger hvordan vi som individer træffer valg.

Ligesom prekariatet hos Standing har erstattet forestillingen om arbejderklassen, anvender Hardt og Negri et bredere begreb, »multituden«. Det betyder, at de arbejdende mennesker, i dette tilfælde migrantarbejderne eller medlemmerne i den prekære klasse, er vidt forskellige og ikke længere kun findes på den industrielle arbejdsplads. Begrebet kan inkludere langt flere mennesker.

Lad os lige samle op, inden vi går videre

Forestillingens ambitioner er - kort sagt - at dokumentere arbejdsmigranter og medlemmer af den prekære classes virkelighed.

Valget af at gøre en af »drømmeholderne« til skuespiller inddrager repræsentation som et tema i forestillingen, fordi scenekunstnerne selv har prekære erfaringer.

Prekariatet er ifølge sociologen Guy Standing, en broget gruppe, der rummer alt fra nyuddannede akademikere til mennesker, der søger asyl. Det stemmer godt overens med de argumenter, der eksisterer i præmissen for BOX'EN.

De fælles kendetegn er usikkerhed og dårlige arbejdsvilkår.

Og prekariatets livsbetingelser er forudsat af den neolibérale kapitalisme, der gennemsyrrer alle aspekter af vores liv.

Det er den forforståelse, som jeg kan give læseren til at opleve forestillingen igennem.

Showtime

Luften er fyldt med fugt. Det er kulminationen af flere ugers hede bølge, men også, fordi vi befinder os tæt ved havet.

Vi skal opleve 1. akt i en hal, hvor 2. Akt *»er mere traditionelt teater i rummet ved siden af.«* Vi, publikum er klar. Vi er omkring 50 mennesker.

Stilheden i den store værftshal brydes af den mekaniske lyd af en lille asiatisk mand, der hejses op under loftet i en lift.

Han spiller på en klokke. Jeg har kunnet læse mig til på forestillingens Facebook-begivenhed, at det er en original klokke fra et kinesisk tempel. Fordi jeg kender dramatikeren og har været i kontakt med flere dele af produktionen ved jeg også, at han hedder Jimbutjun Feng og oprindeligt er fra Kina. Han er medforfatter til manuskriptet, sammen med Gritt Uldall-Jessen. Men det ville jeg måske ikke have vidst, hvis jeg var en anden i publikum.

Jeg er i tvivl om, om jeg ser og dokumenterer forestillingen fra det almene publikums perspektiv eller med mine egne forudsætninger. Det kommer nok til at blive en blanding.

Optrinnet er på én gang højtideligt og komisk og jeg ved ikke helt, hvor jeg skal rette min opmærksomhed hen for ikke at grine.

I den anden ende af den store hal står to kvinder og en mand bag et gitterbur ovenpå en container.

Foto: Lars Nybøll/PR

De slår taktfast på gitteret. Højere og højere for dernæst at gå ud derfra.

I hallen er der også 1:1 modeller af et køjeværelse, et andet soveværelse og en container med avisudklip. Det er »ready made«, kunstneriske fortolkninger af arbejdsmigranternes hverdag. Liftene hejses ned igen.

De tre mennesker er de før omtalte »Drømmeholderne«.
De har en blå, en gul og en rød fane.

Den ene er drømmeholder for kunstnerne. Han er selv skuespiller, den anden er drømmeholder for 250 mio. kinesiske migrantarbejderne, hævder hun. Og den tredje er drømmeholderne for de migranter, der kommer fra hele Europa til Danmark for at arbejde. De går i hver deres retning.

Foto: Lars Nybøll/PR

Et budskab, der er til at forstå

Tøvende og tilfældigt ender jeg med at gå med ham, der er skuespiller. Han er nyuddannet skuespiller, fortæller han. Men nu skal han sætte plakater op. På plakaterne står der ting, som vækker genklang fra producenternes research og baggrunden for forestillingen.

Det er sorte bogstaver på hvidt papir med budskaber som, »Arbejdet bærer lønnen i sig selv«. Er der nogen, der vil sætte en plakat op, spørger han? En ung mand blandt publikum vælger plakaten med påskriften, »Work is a bless«.

Der er ingen tvivl om, hvad det her handler om. Ironien er tyk og pointerne er i bogstaveligste forstand skåret ud i pap.

Niklas som drømmeholderen hedder, fortæller at livet som scenekunstner betyder, at man - inden prøverne nærmest er gået i gang på én produktion - skal se sig om efter det næste arbejde.

Vi går ind og ser, hvor 2. akt skal spille. Niklas kan ikke holde fokus.

Vi står i en halvcirkel omkring ham, og indtil han siger, »fokus«, har jeg faktisk ikke ænset de andre, der står spredt i klatter rundt om på betongulvet i hallen sammen med de andre drømmeholdere.

Men nu kan jeg egentlig godt høre, at der er mumlen og lyde, fordi de med entusiasme også fortæller om deres erfaringer fra det prekariate arbejdsliv.

Foto: Laura Na Blankholm

Man kan ikke nå det hele

Vi følger efter Niklas ind ved siden af, hvor der er skabt et scenerum af stolerækker, der front mod en formgivet scenografi.

Der en bunke dæk, der er placeret der, en stabel cementklodser her, europaller, en gyng, en nøgen konstruktion af et hus og lamper i varierende størrelse. Tingenes placering giver en rumlighed, så de store haller kommer til deres ret.

Niklas sætter sig på en stol foran os.

Jeg ved, at der i mellemtiden er parallelle handlingsforløb i hallen inde ved siden af.

Det stresser mig lidt, at jeg ikke kan se det hele, men jeg kan samtidig godt lide idéen om, at publikum har forskellige oplevelser og dermed tolkninger, der gør forestillingen plastisk. Det beroliger mig.

Han kigger på os og taler vævende og afbrudt. Gentager selvbebrejdende, »*jeg taler for meget*«. Han fortæller en historie om dengang, en af hans venner påstod, at han var en dårlig skuespiller. Er det selvbiografisk eller opfundet til lejligheden?

Han udtrykker en frustration over det, men jeg ved ikke helt, om jeg tror på det. Han er såret over manglen på kollegial solidaritet. Måske søger man basalt set bare kærlighed.

Foto: Laura Na Blankholm

Jeg fornemmer hans boblende vrede, der ulmer lige under overfladen.

Hans egne hæmninger ikke længere er tilstrækkelige, og han går amok ovre i hjørnet og smadrer ned i europallerne med et jernrør.

De høje metalliske dump, renses atter luften, så jeg kan høre en dronelyd fra rummet ved siden af.

- Hov, der var de andre igen.

Det intime rum, vi lige havde skabt, bliver igen bare en lille gren i en større fortælling.

Den Store Anden

Niklas, drømmeholderen, fortæller om sin drøm om berømmelse og hyldest. Hvis bare man kunne skrive en bog, der var så god, at man vandt en Oscar-statue, eller en Nobelpris og automatisk var sikret masser af arbejde.

Han forestiller sig et palads af krystal i himlen, hvor hans hæder skulle vokse fra.

Der dukker brudstykker op fra en samtale, jeg havde tidligere på dagen med en af mine venner. Om en følelse, jeg har af hele tiden »at lade som om«. Jeg føler, at jeg lader som om, jeg er journalist, jeg lader som om, jeg kan skrive ord.

Jeg kan bare gå og vente på den dag, jeg bliver afsløret i mit bluff.

Måske har han det på samme måde. At han føler, at han lader som om, han er skuespiller? Måske vil han gerne hædres, have sit navn skrevet i guld, så der nogen andre med autoritet, der har verificeret, at han virkelig er skuespiller? Jeg kan ikke helt finde ud af, hvornår han er i karakter.

Det er lidt en tilbagevendende udfordring, jeg har, når jeg ser scenekunst. Jeg kommer til at hyperreflektere over, om han er sig selv eller »en anden.«

Men så igen, hvem er egentlig »ham selv« eller »den anden«.

Eller den Store Anden, som den franske psykoanalytiker, Jaques Lacan måske ville kalde det?

Når jeg synes, at jeg er falsk, fordi jeg har en forestilling om, at jeg inderst inde har en uforanderlig kerne, der er det rene jeg, så er det jo ikke en sandhed.

Jeg kan læne mig op af den viden, som jeg har tildraget mig fra en ven, som har læst Lacan. At subjektet er decentreret, og derfor vil jeg aldrig kunne nå til en fuld erkendelse af, hvem jeg i virkeligheden er. Det ubevidste styrer jeg-et, uden jeg-et vil det, indenfor rammer af herskende kulturelle forestillinger.

Måske er min eksistentielle krise, min falske selvopfattelse et produkt af en destruktiv præstationskultur, som er afledt af den nye kapitalisme, hvor der ikke er noget udenfor?

Polske migrantarbejdere fra forestillingens research

- I starten boede vi i beboelsescontainere på byggepladser, kontorer eller ombygningsrum. Der stod vi selv for de sanitære forhold. Når vi flyttede arbejdssted, flyttede vi også bolig. Vi har boet op til 10-12 mennesker på 12 kvadratmeter, fortæller den ene arbejder.

- Ja der er meget trangt, når man bor så mange på så få kvadratmeter. Og det er hårdt, når man har været på arbejde, at man så skal kæmpe for køkken- og toiletfaciliteter, når man kommer hjem til bopælsadressen.

Jeg synes ikke, der er substans og gennemslagskraft i det kunstneriske drømmeholder-spor. Måske er det et bevidst virkemiddel, der skal illustrere, at Niklas' prekære arbejds erfaringer ikke handler om liv og død. Og derfor ikke er sammenligneligt med de andre arbejdsmigrantere.

Men det virker lidt eftermonteret. Som et sikkerhedsnet, så man ikke kan komme bagefter med en løftet pegefinger og kritisere producenterne bag forestillingen for ikke at forholde sig til deres egen position.

Vi går tilbage gennem det sorte plastik, der skiller de to haller fra hinanden.

Jeg er i en installation

Vi defilerer ud i hallen igen. Jeg pendler lidt frem og tilbage mellem de kinesiske migrantarbejderes drømmeholder og drømmeholderen for de europæiske migrantarbejdere.

Den europæiske drømmeholder sidder i et tableau, et sparsomt indrettet soveværelse. Hun er en fri mand fra Litauen, der drømmer om at være på ferie, hvor penge betyder ingenting. Med fodbold på storskærm og en kone, der har lavet mad.

I den kinesiske afdeling tales der i megafon. Det er en ung kvinde/mand fra Beijing, der fortæller om autenticitet og fraværet af plasticoperationer, botox, øjenløft. Han/hun klasker aggressivt på sin numse, som for at få vished om, at den stadig sidder, hvor den skal.

Kinesisk migrantarbejder fra forestillingens research:

Vilkårene her er virkelig elendige. Men når man rejser ud og arbejder, er man nødt til at holde det ud. Man har ikke råd til at tale om man er tilfreds eller ej.

Ved du hvordan man tjener disse penge? Om sommeren brænder disse armeringsjern ens hænder! Man arbejder cirka 12 timer om dagen. Den vogn jeg kører, skal køres hele døgnet. Det er hårdt. Jeg tager alt ekstra-arbejde, hvis det er muligt.

Foto: Laura Na Blankholm

Jeg kan høre mågeskrig fra oven og nogle andre lyde henne fra en træboks. Skiltet fortæller mig, at det er lyden af arbejdere fra Beijing – fra 2013.

Jeg bliver igen bevidst om mig selv, ved tanken om, at jeg står i en installation.

Jeg håber ikke, jeg blokerer for de andre publikummers udsyn.

Arbejderen med numsen tager en gul hjelm på og transitionerer til noget, der lyder som en entreprenør – en arbejdsgiver af en art.

Arbejdsgiveren fortæller, der skal laves kabler på en fabrik til en internetcafé. Han drømmer om et kæmpe hus med eget værelse til bedstemor.

Man fornemmer straks de naive drømme om rigdom, der højst sandsynligt fører til tragedie og moralsk forfald. Det er, fordi vi kender den universelle historie, som drømmen skriver sig ind i. Selv aner han ikke uråd.

Han bytter den gule hjelm ud med en sort kasket, og så er vi på et øjeblik tilbage igen på arbejderens lille værelse. Han fortæller, at der nogen gange er en tom seng, *»hvis der er en, der er syg, eller har begået selvmord«*.

Arbejderen er nu et lille gemyt, der rømmer sig med hænderne på knæene. Kan det være på grund af, at hans lunger lider under de dårlige arbejdsvilkår og de giftige stoffer, han indånder? Han taler om et samfund i samfundet og slagsmål på værelset.

Med ingen tid til at slappe af, ingen tid til kommunikation, ingen tid til at eksistere. Alt sammen en ofring for at kunne vende tilbage til landsbyen med dyre smykker.

En guddommelig stemme fra oven, siger noget, som jeg ikke når at høre. Jeg er glad for den naturlige overgang, det giver. Jeg har en legitim undskyldning for at søge væk fra depressionen over verdenssituationen og den rømmende kinesiske arbejder.

1. akt gik hurtigt.

På trods af den fragmentariske stil, kunne jeg gå til og fra de små rum, der var skabt i den store hal. Jeg tabte hverken intensitet eller nærvær, men spillernes monologer var også klare. Moralen kunne udledes som i et eventyr.

Jeg var ikke i tvivl om, hvad det var for en virkelighed, det afspejlede. Jeg var ikke usikker på, hvad de ville fortælle mig.

Spørgsmål sendt til instruktør, Anders Carlsson:

Hvad er den vigtigste rolle som instruktør på forestillingen Box' en?

Det er min opgave at sikre, at ordene bliver legemliggjort. Det er ikke så ofte, at jeg arbejder ud fra det skrevne ord. Jeg ser nok mit arbejde, sammen med skuespillerne, som at lave oversættelsen fra litteratur til en kropslig oplevelse.

Foto: Lars Nybøll/PR

2. akt går i kroppen

Vi er tilbage i hallen ved siden af, bænket på stolerækker.

Jun – kineseren - kommer ind og siger »*publikum er nu de mennesker, I er drømmeholdere for*«

En kædereaktion, der er en bølge, som fortsætter med at rulle, går igennem drømmeholderne. Drømmeholderen for de kinesiske migrantarbejdere har lovet noget, som hun ikke kunne holde. Niklas, drømmeholderen for skuespillerne har ikke lovet noget.

Det hele bliver meget fysisk. De går i spasmer. Den ene spasme afløser den anden i en massiv tale- og bevægelsesrytme. Jeg tror, det er deres kroppe, der er nedbrudt. Kroppene vil noget andet end at arbejde og tale.

Spørgsmål til Charlotte Elizabeth Munksgaard, drømmeholder for 250 mio. kinesiske migrantarbejdere:

Hvor har identifikationen været stærkest i de karakterer, der er i forestillingen?

2. akt - hvor jeg har lovet noget, jeg ikke kunne holde - skam, skyld, dårlig samvittighed.

Spasmer som et strejkevåben

Jeg kommer i tanke om noget, jeg har læst om en vækkelsesbevægelse fra Sverige i midten af 1800-tallet. De blev kaldt de »Råbende piger«, fordi de spontant skreg, talte i tunger og gik i ekstase.

Nogle mener, at de brugte det som et strejkevåben. For, hvordan skal en arbejdsgiver kunne straffe sådanne pludselige udbrud af sindssyge?

Det er kapitalismen, der går i kroppen det her.

Kroppen er blevet en skal, der kun er til for at vækste. Kroppen er en produktivitetsmaskine, der er gået i hak, med konstante repetitioner, der bare udmatter os.

Det er frustrationen over tingenes tilstand, der bliver legemliggjort. Og det er de torturlignende arbejdsvilkår, der brændemærker kroppen.

Drømmeholderen for de europæiske migrantarbejdere tvinger ordet EU-bureaukrati over sine, garanteret frådende læber.

Med et slukker Jun lyset og griner et ondskabsfuldt grin, der får den mest absurde hersker til at blegne. Jeg tænker på dværgen fra Twin Peaks og på den gule mand fra Sin City.

Drømmeholderne begynder at synge, fordi deres dukkefører har befalet dem det.

Drømmeholderen for de kinesiske migrantarbejdere siger undskyld for alt. Undskyld for de dårlige arbejdsvilkår, undskyld fordi arbejderne må forlade deres familie, for alt det, der er galt med den måde, arbejdsmarkedet er indrettet på.

Hun gisper ordene ud og kaster sig op på en gynge, der er i rummet. Vrider sin krop, svinger frem og tilbage og skriger.

Seancen er et vendepunkt for mig. Jeg kan ikke længere notere på min blok. Jeg må bare se med, og lade hendes følelser vælde ind over mig.

De messer *flexicurity*, *flexicurityyyy* og ordet bliver loopet og afspilles igen og igen. Og jeg bliver glad, fordi jeg genkender ordet, og kan sætte det i kontekst til den neoliberale vækstjargon, som der bliver kritiseret.

Den oplevelse har jeg mange gange i 2. Akt.

De taler om sammenhold, mangel på samme, international solidaritet. Stiller spørgsmålet »*Har vi kun os selv*«?

De, måske lidt naive politiske budskaber bliver sagt med en ironisk distance. Vrænget ud gennem siden af munden. Måske er stilen anlagt for at muliggøre, at vi som postmoderne mennesker kan tale om så store og alvorlige problematikker?

Da den tidligere drømmeholder for de europæiske migrantarbejdere, Nanna meddeler, at der er 10 minutter tilbage af 2. akt, skal der fart på.

For nu har vi fået lokaliseret alle problemerne, men hvordan kan vi mobilisere den vished til handling? Hvordan skal det ende anderledes end efter en endt TV-Avis, hvor den eneste forskel er, at vi blot går lidt mere desillusionerede derfra?

»*Borgerløn*«, er der en, der siger,

Nanna kigger æggende på os. Det er os i publikum, der har svaret. Hvad skal vi gøre for at ændre vilkårene for prekariatet? Jeg deler deres frustration, og en ting indeni mig rammer bunden. Det er følelsen af at opgive på forhånd.

Den seksualiserede utopi

Hun smider trøjen, snart piller hun ved det sorte plasticbælte, der holder bukserne oppe. Glider det frem og tilbage mellem sine fingre. Det hvide undertøj blottes. Det har hele tiden været indenunder hendes arbejdsuniform.

Håret løsnes.

Vi skal turde udtale utopien.

Hun vrikker med røven og griber en mikrofon og begynder at synge

» *I came in like a wrecking ball, I never hit so hard in love
All I wanted was to break your walls, All you ever did was wreck me
Yeah, you, you wreck me*«

Foto: Lars Nybøll/PR

Det er Miley Cyrus nummeret Wrecking Ball. Hun tager sin fane, det samme gør de andre, der istemmer sangen.

Det er et absurdteater, en cabaret, en varieté.

Røg og blæst fyger ind over scenen. Hun stiller sig op på cementklodserne og svinger fanen hårdt og håret ikonisk.

Jeg tænker over, hvad det er for et kvindebillede, der iscenesættes. Er hun et symbol på det forfald og den magtesløshed, som vi alle sammen er lullet ind i. Eller er det, fordi begærets kraft er den stærkeste og det, der kan forene os i solidarisk kamp mod kapitalismen? Skal vi lokkes med sex for at skabe vilje til at forandre de strukturelle problemer?

Foto: Laura Na Blankholm

Kineseren, Den fremmede

Jun kan ikke lide det. Han holder sig for ørerne med en forvrænget grimasse og udfylder rollen som den stereotype, vestlige parafrase på en kineser, som jeg synes han bliver.

Jeg har det lidt svært med hans eksotiserede karakter. Han er en kinesisk vismand i traditionel kjortel, spillende på en klokke fra et tempel, siddende i en trækonstruktion, kaligrafimalende.

Hvorfor er han der? Han er den guddommelige stemme fra oven. Det tredje, eller er det, det fjerde spor i fortællingen. Den episke fortælling, historien om overgangen fra det traditionelle til det industrialiserede samfund?

Han siger noget på kinesisk, som de andre gentager, imens de marcherer med deres faner. Det hele er gået så stærkt. Det hele er eskaleret.

Vi går fra Miley Cyrus til strækmarch på et øjeblik, og alle de mange budskaber om arbejde og arbejdsmigration bliver kastet op i luften, og jeg bliver bekymret for, om der er nogen, der griber dem, så de kan blive materialiseret.

Jun mimer, han er igen den guddommelige stemme fra oven.

»Skyskraberne her får mig til at tænke på bjerglandskabet i min hjemstavn.

Deres skygge falder på mit ansigt som støv, og jeg er ikke i stand til at vaske det af. Vinden blæser. Vinden bliver ved med at blæse. En dag, når vinden har blæst alt støvet væk, rejser jeg måske tilbage.«

Miley Cyrus' Grand Prix-hysteri efterfulgt af denne smukke tekst, gør mig modløs. Jeg undslipper tomheden, da lyset går ud og klapsalverne begynder.

En homogenisering af en gruppe individer

Hvad sker der, hvis et individ bliver reduceret til en arbejdsmigrant?
I forestillingen BOX'EN bliver det anerkendt, at arbejdsmigranterne har forskellige drømme, håb og baggrunde.

Men objektiviseringen er alligevel uundgåelig, og der er en stor udfordring i at undgå, at de mange forskellige mennesker bliver reduceret til én identitetsløs masse.
Jeg kommer til at tænke på en artikel, jeg har læst, som handler om, hvordan vi som samfund karakteriserer og dermed fremmedgør »flygtninge« eller »asylansøgere«.
Der er en iboende homogenisering i de prædikater.
En universel mand, en universel kvinde, almengjort af universelle forestillinger om, hvilke drømme, de har om et bedre liv.

Når vi taler om, at prekariatet rummer alt fra skuespillere til asylansøgere udviskes nogle af de centrale forskelle og privilegier, der er mellem grupperne.
Så selvom vi er sammenlignelige ved, at ingen af os kan stå udenfor kapitalismen, har os fra prekariatet, der har statsborgerskab, kæmpe fordele. De prekæriate kunstnere er ikke på samme måde fanget i en midlertidighed.

Den kulturelle identitet er stadig bundet op på et fysisk territorium. Eller i hvert fald i kraft af en større valgfrihed. Arbejdsmigranter står, ligesom flygtninge, i højere grad i kontrast til dette. De boligforhold, som mange arbejdsmigranter er tvunget til at leve under kan sammenlignes med en asyллеjr. For eksempel det sted i Sydhavnen, som de ansatte hos metrobyggeriet er tvunget til at bo. Som arbejdsmigrant er du hverken direkte ekskluderet fra dit oprindelsesland eller inkluderet i det land, du arbejder i.
Livet er på stand-by i produktivitetens navn.

Fordelen ved at tale om én fælles gruppe er vel den mobiliserende effekt, som det kan have. Der er givet et potentiale for at solidarisere på tværs, og det er noget, som jeg er villig til at anerkende, som en præmis eller et redskab til reel politisk forandring.

Charlotte Elizabeth Munksgaard, drømmeholder for 250 mio. immigranter

Teater er et koncentrat af virkeligheden - man tager udgangspunkt i virkeligheden og fortolker den, ifht. hvad man vil fortælle - det er jo teaterkunst ikke virkelighed. Jeg mener aldrig man skal generalisere, så havner man i klicheen.

Man skal altid tage udgangspunkt i det personlige og transformere det til et universelt udtryk. Jeg har ikke skrevet teksten - mit job er at gøre den levende.